

LAKIALOITE 3/2001 vp

Laki rikoslain 6 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan, että rikoslakiin (39/1889) otettaisiin erityinen rangaistuksen koventamisperuste sellaisia tilanteita varten, joissa rikoksen motiivina on ollut henkilön, kansanryhmän tai muun sellaisen henkilöryhmän loukkaaminen rodun, ihonvärin, kansallisen tai etni-

sen alkuperän, uskonnon tai muun siihen verrattavan seikan perusteella. Säännös on tarpeellinen, jotta rikoslaista kävisi selkeästi ilmi yhteiskunnan erityisen moittiva suhtautuminen tällaisiin tekoihin.

PERUSTELUT

Ehdotuksen lähtökohtana on demokraattisen yhteiskunnan perusnäkemys, jonka mukaan kutakin yksilöä tulee kohdella samalla arvokkuudella ja kunnioituksella kuin muitakin. Jokainen teko, joka merkitsee ihmisiin kohdistuvaa loukkausta heidän etnisen alkuperänsä tai kulttuurisen taustansa vuoksi on ristiriidassa tämän perusnäkemysten kanssa. Jos hyväksymme rasistisen väkivallan, hyväksymme käyttäytymisen, joka pidemmän päälle uhkaa koko demokraattista yhteiskuntaa.

Suomessa on viime syksyn aikana ollut tiedotusvälineissä uutisia rasistisia piirteitä omaavista väkivallanteoista. Erityistä huomiota on kiinnitetty Vantaan tapahtumiin, mutta myös Porvoossa tilanne suomalaista ja ulkomaalaista alkuperää olevien nuorten välillä on ollut jännittynyt. Tutkimustulosten rasistiset mielipiteet ovat yleistyneet Suomessa. Tämä koskee erityisesti nuoria. Tällainen kehitys on huolestuttava. Yh-

teiskunnalta vaaditaan voimakkaita toimenpiteitä rasististen tendenssien leviämisen estämiseksi. Osana tätä ehdotetaan suhtautumisen ankaroitamista rikoslaissa rasistisiin tai muunlaisiin suvaitsemattomiin motiiveihin tehtäviin rikoksiin siten, että tällainen motiivi mainitaan nimenomaisena rangaistuksen koventamisperusteena.

Rikoslaissa ilmaistaan tuomitseva suhtautuminen rasismiin mm. kieltämällä erillisillä kriminalisointeilla kiihottaminen kansanryhmää vastaan ja syrjintä (rikoslain 11 luvun 8 ja 9 §). Näiden kriminalisointien perustana on kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus, jonka Suomi ratifioi vuonna 1970. Oikeusministeriön mukaan rasistiset motiivit voidaan tulkita seikkoina, jotka lisäävät rikoksentekijän syyllisyyttä ja joiden perusteella hänet voidaan tuomita normaalirangaistusta ankarampaan seuraamukseen. Tämä todetaan vastauksessa Eva Biaudet'n kirjalli-

seen kysymykseen KK 385/1995 vp. Ongelmana tässä on se, että ankara suhtautuminen kyseisiin rikoksiin jää riippuvaiseksi lain tulkinnasta ja tuomioistuinkäytännöstä. Tällöin on myös epävarmaa, muodostuuko lain soveltaminen yhtenäiseksi samalla, kun lakitekstistä ei selkeästi ilmene, että kyseisiä rikoksia pidetään erityisen moitittavina. Tämän vuoksi nimenomainen säännös rangaistuksen koventamisesta on tarpeen. Tämä sekä parantaa oikeusturvaa että antaa selvemmin viestin siitä, että yhteiskunta ei hyväksy rasistisia tekoja.

Ruotsissa on rikoskaareissa ollut nimenomainen säännös rasistisista motiiveista rangaistuksen koventamisperusteena vuodesta 1994 lähtien. Ennen säännöksen voimaantuloa oli periaatteessa mahdollista ottaa huomioon rasistinen motiivi rangaistuksen mittaamisessa aivan Suomen nykyisen tilanteen tapaan. Ruotsissa katsottiin kuitenkin, että rasistisia motiiveja ei aina otettu riittävästi huomioon. Oli siis tarve osoittaa selkeämmin, että rasistiset ja vastaavat loukkaukset ovat seikkoja, joihin on kiinnitettävä suurempaa huomiota rangaistuksen mittaamisessa.

Lakiehdotuksessa ehdotetaan suojan antamista myös muille ryhmille kuin sellaisille, joihin kohdistuvia loukkauksia voidaan pitää rasistisina. Etniseen alkuperään ja uskontoon verrattavina seikkoina voidaan mainita mm. kieli, vammaisuus ja seksuaalinen suuntautuminen. Säännöstä tulisi ensisijaisesti soveltaa silloin, kun rikos kohdistuu vähemmistöryhmiin. Sen tulisi kuitenkin olla sovellettavissa myös silloin, kun vähemmistöryhmään kuuluva kohdistaa rikoksensa johonkin enemmistöön kuuluvaan henkilöön nimenomaan sen vuoksi, että uhri kuuluu tähän ryhmään. Säännös voisi olla sovellettavissa myös rikoksissa, joissa sekä uhri että rikosentekijä kuuluvat vähemmistöön. Säännöksessä mainitun motiivin ei tarvitse olla rikoksen ainoa motiivi. Riittää, että kyseinen motiivi on ollut yhtenä motiivina, jotta säännöstä voitaisiin soveltaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 6 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 6 luvun 2 §:n 3 ja 4 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 466/1976, sekä
lisätään 6 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 466/1976, uusi 5 kohta seuraavasti:

6 luku

Rangaistuksen mittaamisesta

2 §

Rangaistuksen koventamisperusteita ovat:

-
- 3) rikoksen tekeminen palkkiota vastaan;
 - 4) tekijän aikaisempi rikollisuus, jos sen ja uuden rikoksen suhde rikosten samankaltaisu-

den johdosta tai muuten osoittaa tekijässä ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käsitystä; sekä

5) rikoksen motiivi, jonka tarkoituksena on ollut loukata henkilöä, kansanryhmää tai muuta sellaista henkilöryhmää rodun, ihonvärin, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai jonkin muun tähän verrattavan seikan perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta .

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 2001

Ulla-Maj Wideroos /r
Margareta Pietikäinen /r
Klaus Bremer /r
Nils-Anders Granvik /r
Gunnar Jansson /r

Christina Gestrin /r
Ola Rosendahl /r
Håkan Nordman /r
Pehr Löf /r
Eva Biaudet /r